



RATA TIEDOTTAA -TIEDOTE 3/2004

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄPIIRILÄISTEN OMAISUUDENHOITO

Sisäpiiriläisten salkunhoito voi olla annettu ulkopuolisen omaisuudenhoitajan tehtäväksi. Sisäpiiriläisten lukuun tehtävässä omaisuudenhoidossa on kuitenkin omat pelisääntönsä, jotka on hyvä ottaa huomioon. Omaisuudenhoitosopimukseen ei muun muassa ole suositeltavaa ottaa sellaisten yhtiöiden arvopapereita, joiden sisäpiiriin toimeksiantaja kuuluu. Sisäpiirintiedon väärinkäyttöä voidaan välttää myös erillisellä hankintaohjelmalla. Hankekohtaisten sisäpiiriläisten on erityisesti varottava ilmaisemasta omaisuudenhoitajalle sisäpiirintietoa.

PÖRSSIYHTIÖIDEN TIEDOTTAMISESSA HUOLIMATTOMUUTTA

Rahoitustarkastus kiinnitti kevään aikana erityistä huomiota pörssiyhtiöiden jatkuvan ja säännöllisen tiedonantovelvollisuuden noudattamiseen. Valvonnassa ilmeni tapauksia, joissa tiedonantovelvollisuutta ja annettuja ohjeita noudatettiin huolimattomasti. Tapaukset liittyivät muun muassa yhtiökokoustiedottamiseen, pörssitiedotteiden jakeluun ja tiedottamiseen merkittävien kauppojen yhteydessä

RAHOITUSTARKASTUS KEHOTTAA VAROVAISUUTEEN TUNTEMATTOMIEN ARVOPAPEREIDEN TARJOAJIEN SUHTEEN

Rahoitustarkastus varoittaa sijoittajia rahoitusmarkkinoilla toimivista arvopapereiden tarjoajista, jotka markkinoivat arvopapereitaan verkostomarkkinoinnin keinoin mutta joilla ei ole arvopapereiden tarjontaan vaadittavaa Rahoitustarkastuksen hyväksymää esitettä. Sijoittajan tulisikin aina ennen sijoituspäätöstä tutustua huolella tarjouksen ehtoihin ja varmistua tarjoajan luotettavuudesta.

VALUUTTAKAUPPOJEN SELVITYSRISKIT PIENENTYNEET

Suomalaisten pankkien valuuttakaupan selvitysriskit ovat viime vuosina huomattavasti pienentyneet. Tähän ovat vaikuttaneet sekä pankkien omat toimenpiteet että euron käyttöönotto. Riskien pienentämiseen on silti edelleen tarvetta.

PANKIT KEHITTÄVÄT JATKUVUUSSUUNNITTELUUN

Pankit ovat alkaneet kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota jatkuvuussuunniteluunsa. Jatkuvuussuunnitelmien tulisi kuitenkin olla nykyistä tarkempia ja ohjata paremmin toimintaa häiriötilanteissa. Pankkien tulisi nähdä jatkuvuussuunnittelu jatkuvana prosessina, luonnollisena osana liiketoimintaa ja riskienhallintaa.

LUOTTOLAITOSTEN TILINPÄÄTÖKSET MUUTTUVAT – OSA NOUDATTAAN KANSAINVÄLISIÄ IFRS-STANDARDEJA, OSA RATAN UUTTA STANDARDIA

Tilinpäätöstä koskeva sääntely muuttuu ensi vuoden alusta: listattujen luottolaitosten on laadittava konsernitilinpäätöksensä kansainvälisten IFRS-standardien mukaisesti. Myös muiden luottolaitosten tilinpäätössääntely muuttuu uuden kansallisen lainsäädännön myötä. Rahoitustarkastus on seurannut listattujen luottolaitosten siirtymistä IFRS-standardien käyttöön. Lisäksi se on aloittanut tilinpäätössäännöstensä uusimisen niitä valvottavia varten, jotka jatkossakin laativat tilinpäätöksensä kansallisten säädösten mukaisesti.

EU-KOMISSION ASETUS LAAJENTAA ESITTEEN SISÄLTÖVAATIMUKSIA

Arvopaperiesitteen sisältövaatimukset laajenevat huomattavasti uuden esiteasetuksen myötä: muun muassa liikkeeseenlaskijan taloudellista asemaa tulee analysoida esit-



teessä nykyistä kattavammin. Lisäksi liikkeeseenlaskijan on tarvittaessa oikaistava kahden viimeisen vuoden tilinpäätökset yhtenäisten laadintaperiaatteiden mukaisiksi.

MARKKINOIDEN VÄÄRINKÄYTTÖDIREKTIIVI TIUKENTAA MANIPULAATIOKIELTOA

Uusi markkinoiden väärinkäyttödirektiivi tulee eräiltä osin muuttamaan kurssin vääristämistä koskevia kieltoja. Erityisesti se tiukentaa sijoittajien velvollisuuksia olla ryhtymättä kurssveja vääristäviin toimenpiteisiin. Manipulaatioon liittyviä sanktioita lisätään, ja muun muassa huolimattomuudesta aiheutuneesta kurssien vääristymisestä voisi seurata hallinnollinen seuraamus.

MITÄ ON KURSSIMANIPULAATIO?

Kurssimanipulaatioon liittyvät toimet poikkeavat toimintatavoiltaan tai tarkoitukseltaan tavanomaisesta markkinakaupasta ja arvopaperimarkkinoilla noudatettavasta hyvästä tavasta. Suomessa rikostuomioon johtaneissa manipulaatiotapauksissa kyse on usein ollut esimerkiksi osakkeen hinnan keinotekoisesta nostamisesta tai laskemisesta lyhyen ajan sisällä. Rahoitustarkastus on tutkinut myös lukuisia muita manipulaatiotapoja, muun muassa toimia, joilla vaikutetaan päätöshintaan tai annetaan vaikutelma lisääntyneestä kysynnästä tai tarjonnasta.

TAPAHTUMAKATSAUS

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset
Tutkintapyyntöjä poliisille



SISÄPIIRILÄISTEN OMAISUUDENHOITO

Rahoitustarkastus ei pidä suositeltavana sitä, että sisäpiiriläinen antaa ulkopuolisen omaisuudenhoitajan käydä täysin vapaasti kauppaa sellaisen yhtiön arvopaperilla, jonka pysyvään sisäpiiriin toimeksiantaja kuuluu. Jotta sisäpiirintiedon väärinkäytösepäilyltä vältyttäisiin, tulisi niiden yhtiöiden arvopaperit, joiden sisäpiiriin toimeksiannon tehnyt henkilö kuuluu, rajata pois omaisuudenhoitosopimuksesta.

Sisäpiiriläinen voi tarvittaessa järjestää arvopapereiden hankinnan esimerkiksi erillisten hankintaohjelmien¹ avulla. Toisena suositeltavana vaihtoehtona on, että omaisuudenhoitaja käy kyseisillä arvopapereilla kauppaa ainoastaan sisäpiiriläisen yksittäistapauksissa antamien toimeksiantojen perusteella. Sisäpiiriläisen on lisäksi syytä pidättäytyä kaupankäynnistä pörssin säännöissä tai yhtiössä määriteltynä ajanjaksona ennen yhtiön tulostietojen julkistuksia (ns. suljettujen ikkunoiden aikana).

Edellä mainitut seikat on syytä mainita omaisuudenhoitosopimuksessa. Omaisuudenhoitosopimukseen on myös hyvä sisällyttää maininta asiakkaan asemasta pysyvänä sisäpiiriläisenä. Pysyvän sisäpiiriläisen tulee ilmoittaa sisäpiiriasemassaan tapahtuneista muutoksista omaisuudenhoitajalle, jolloin ne voidaan kirjata omaisuudenhoitosopimukseen tai dokumentoida muulla luotettavalla tavalla.

1) Hankintaohjelman tarkoituksena on erottaa ajallisesti toisistaan omien osakkeiden hankinnasta päättäminen ja hankinnan suorittaminen. Tällöin mahdollisen sisäpiirintiedon väärinkäytön arviointi kytketään lähtökohtaisesti siihen hetkeen, jolloin osakkeiden hankinnasta päätetään eikä varsinaiseen osakkeiden hankintahetkeen. Asiasta tarkemmin Rata tiedottaa 6/2003.

Hankekohtaisen sisäpiiriläisen pidättäydyttävä ilmaisemasta sisäpiirintietoa omaisuudenhoitajalle

Satunnaisesti sisäpiirintietoa saavien sisäpiiriläisten, niin sanottujen hankekohtaisten sisäpiiriläisten, omaisuudenhoito riippuu omaisuudenhoitosopimuksen sisällöstä. Jos hankekohtainen sisäpiiriläinen on tehnyt omaisuudenhoitosopimuksen täydellä valtakirjalla, tekee omaisuudenhoitaja kaikki asiakkaansa lukuun tehtävät sijoituspäätökset täysin itsenäisesti ennalta sovitun sijoitusstrategian mukaisesti. Sisäpiiriläisen ei myöskään yksittäistapauksissa tulisi ilmoittaa omaisuudenhoitajalle asemastaan hankekohtaisena sisäpiiriläisenä.

Jos asiakas kuitenkin yksittäistapauksessa kieltää omaisuudenhoitajaa käymästä kauppaa tietyllä arvopaperilla sisäpiiriasemansa vuoksi, on asiakkaan oltava huolellinen, ettei hän tule ilmaiseksi sisäpiirintiedon sisältöä omaisuudenhoitajalle. Ilmoitus yksittäistä arvopaperia koskevasta kaupankäyntikiellosta on tehtävä siten, ettei omaisuudenhoitaja kykene muodostamaan käsitystä sisäpiirintiedon sisällöstä tai sen vaikutuksesta arvopaperin kurssikehitykseen. Jos hankekohtaisella sisäpiiriläisellä on niin sanottu konsultatiivinen omaisuudenhoitosopimus, jossa sisäpiiriläinen tekee itse kaikki sijoituspäätökset, on hänen erityisesti varottava paljastamasta hankekohtaista sisäpiirintietoa omaisuudenhoitajalle.

Menettelytavan tarkoituksena on ehkäistä sisäpiirintiedon leviämistä ja siten myös sen hyväksikäyttöä. Menettely mahdollistaa lisäksi sen, että omaisuudenhoitaja voi normaaliin tapaan käydä kauppaa muiden asiakkaidensa lukuun. Jos sisäpiiriläinen tavalla tai toisella ilmaisee sisäpiirintietoa omaisuudenhoitajalle, joutuu omaisuudenhoitaja helposti tilanteeseen, jossa hän ei voi käydä kauppaa kyseisellä arvopaperilla kenenkään asiakkaansa osalta.

Omaisuudenhoitajan tulee myös normaaliin tapaan dokumentoida kaikki asiakkaalta saamansa yksittäiset ohjeet, toimeksiannot ja kiellot.

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivin mukaisesti uudistettavat sisäpiirisäännöt tulevat pääsääntöisesti kieltämään sisäpiirintiedon ilmaisemisen ulkopuolisille. Hankekohtaisilta sisäpiiriläisiltä edellytetään tosin nykyäänkin tiedon luottamuksellisuuden säilyttämistä.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Janne Häyrynen, puhelin (09) 183 5365.



KUKA ON SISÄPIIRILÄINEN?

Termillä sisäpiiriläinen ei ole säännöksissä määriteltyä sisältöä. Käsitettä käytetään toisaalta ilmoitusvelvollisista eli henkilöistä, jotka ovat velvollisia ilmoittamaan osakeomistuksensa sisäpiirirekisteriin (ns. pysyvät sisäpiiriläiset). Toisaalta sillä viitataan henkilöihin, jotka saavat tai ovat saaneet tietoonsa sisäpiirintietoa mutta jotka eivät ole velvollisia ilmoittamaan osakeomistuksiaan sisäpiirirekisteriin. Yhtiöissä tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi yhtiöiden talousjohtajat tai tulosityksiköiden johtajat.

Hankekohtainen sisäpiiriläinen voi olla kuka tahansa henkilö, joka on saanut haltuunsa sisäpiirintietoa. Sisäpiiriläisyys päättyy, kun tieto on julkistettu tai kun hanke raukeaa.



PÖRSSIYHTIÖIDEN TIEDOTTAMISESSA HUOLIMATTOMUUTTA

Rahoitustarkastus (Rata) kiinnitti kevään aikana osana valvontatyötään huomiota tapauksiin, joissa listayhtiöiden tiedonantovelvollisuuden ja annettujen ohjeiden noudattamisessa oli huolimattomuutta. Käytännöt vaihtelivat muun muassa yhtiökokoustiedottamisessa. Tiedottaminen saattoi olla huolimaton esimerkiksi tilanteissa, joissa yhtiökokouksessa oli kerrottu pörssikurssiin mahdollisesti vaikuttavaa, aikaisemmin julkistamatonta taloudellista tietoa.

Rata muistuttaa, että jatkuvan tiedonantovelvollisuuden tavoitteena on turvata sijoittajien yhdenvertainen, tasapuolinen ja samanaikainen mahdollisuus tiedonsaantiin arvopaperin arvoon olennaisesti vaikuttavista seikoista. Jos yhtiökokouksessa julkistetaan seikkoja, joilla on todennäköistä vaikutusta yhtiön osakkeen arvoon, ne on julkistettava ilman aiheetonta viivytystä kaikille markkinoilla toimiville. Asioista, jotka ovat tiedossa ennen yhtiökokouksen alkua, on suositeltavaa tiedottaa jo ennen kokouksen alkamista, kuitenkin viimeistään kokouksen alkamishetkellä.

Merkittävistä kaupoista tiedotettava

Merkittävistä kaupoista ja tilauksista tiedottaminen on myös tuottanut vaikeuksia listayhtiöille. Yksittäisen kaupan tai tilauksen kurssivaikutuksia on vaikea arvioida etukäteen. Tilauksiin liittyvällä uudella markkinatiedolla voi kuitenkin olla olennaista vaikutusta pörssikurssiin, vaikka solmitulla kaupalla ei olisikaan välittömiä tulosvaikutuksia. Yksittäinen kauppa voi olla tärkeä avaus uusille markkinoille tai alueelle, johon muuten kohdistuu erityistä mielenkiintoa. Saatu tilaus voi myös myöhemmin vaikuttaa markkinaosuuksiin tai olla muulla tavoin merkittävä uuden tuotteen lanseerausessa.

Tästä syystä liikkeeseenlaskijalta edellytetään tiedon julkistuksen kautta kaupan tai tilauksen merkittävyyden arvottamista. Yhtiö arvottaa kaupan merkittävyyden sillä, miten se kaupasta tiedottaa: pörssitiedote on aina merkki lehdistötiedotetta merkittävämmästä kaupasta. Pörssitiedote on syytä antaa aina, kun tiedolla on todennäköisiä kurssivaikutuksia tai tieto on muuten niin merkittävä, että sillä on olennaista vaikutusta yhtiön liiketoimintaan tai kannattavuuteen tulevaisuudessa.

Pörssitiedotteiden jakeluun kiinnitettävä enemmän huomiota

Rata on kiinnittänyt huomiota ongelmiin myös pörssitiedotteiden jakelussa, ja korostaa listayhtiöiden velvollisuutta varmistua siitä, että arvopaperin arvoon olennaisesti vaikuttava tieto toimitetaan samanaikaisesti julkisen kaupankäynnin järjestäjälle sekä keskeisille tiedotusvälineille. Joissakin tapauksissa tieto on kuitenkin vuotanut tiedotusvälineiden kautta julki ennen pörssitiedotteen julkistamista.

Julkistettava tieto tulisi toimittaa ensisijaisesti julkisen kaupankäynnin järjestäjälle. Vasta kun tiedon perillemenosta on saatu varmuus, voidaan tieto toimittaa myös tiedotusvälineille. Rata suosittelee, etteivät listayhtiöt käyttäisi tiedottamisessaan ulkoistettuja tiedotuspalveluja tai muuta ulkopuolista tahoa, ennen kuin ne pystyvät varmistumaan listayhtiölle asetetun tiedonantovelvollisuuden asianmukaisesta täyttämisestä. Yhtiöiden on tässä yhteydessä myös pyrittävä ehkäisemään mahdollisuus sisäpiirintiedon leviämiseen.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Jouko Marttila, puhelin (09) 183 5337.



PÖRSSIYHTIÖIDEN TIEDONANTOVELVOLLISUUS

Arvopaperimarkkinalaki¹ velvoittaa julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeenlaskijan julkistamaan ja toimittamaan kaupankäynnin järjestäjälle ilman aiheetonta viivytystä kaikki sellaiset seikat, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa arvopaperin arvoon. Ratan kannanoton ja Helsingin Pörssin ohjesäännön² mukaan tiedon julkistamisella tarkoitetaan tiedon samanaikaista toimittamista pörssille ja keskeisille tiedotusvälineille.

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuus muodostuu listautumisvaiheessa listalleottoesitteestä ja tämän jälkeen säännöllisestä ja jatkuvasta tiedonantovelvollisuudesta.

Säännöllinen tiedonantovelvollisuus merkitsee muun muassa säännönmukaista tulostiedottamista, johon kuuluvat osavuosikatsaukset sekä tilinpäätöksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistaminen.

Jatkuvan tiedonantovelvollisuuden alaisia ovat kaikki sellaiset seikat, joilla voi olla merkitystä yhtiön osakkeen arvon muodostumisen kannalta.

1) Arvopaperimarkkinalain (AML) 2 luvun 7 §.

2) Ratan kannanotto K/42/2002/PMO (11.2.2002) sekä Helsingin Pörssin ohjesäännön kohta 4.21.



RAHOITUSTARKASTUS KEHOTTAA VAROVAISUUTEEN TUNTEMATTOMIEN ARVOPAPERIEN TARJOAJIEN SUHTEEN

Kun arvopapereita tarjotaan yleisölle, tulee siitä julkaista Rahoitustarkastuksen (Rata) hyväksymä esite¹. Esite tulee laatia aina, kun arvopapereita tarjotaan yleisölle vastiketta vastaan. Esitteessä on annettava riittävät tiedot, jotta sijoittaja voisi tehdä perustellun arvion arvopapereista ja niiden liikkeenlaskijasta.

Valvonnasta huolimatta rahoitusmarkkinoilla tapahtuu väärinkäytöksiä. Etenkin Internet ja sähköposti tarjoavat mahdollisuuden markkinoida ja tarjota osakkeita nopeasti ja vaivattomasti, myös petollisin tai muuten epäasiallisin tarkoituksin.

Rata kehottaakin sijoittajia suhtautumaan varauksella arvopapereiden tarjontaan esimerkiksi Internetin keskustelupalstoilla, ketjukirjeissä ja verkostomarkkinointitilaisuuksissa.

1) *Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 3 §.*

Arvopaperin tarjoajan luotettavuus hyvä varmistaa ennen sijoituspäätöstä

Sijoittajan tulisi ennen sijoituspäätöksen tekemistä varmistua arvopapereiden tarjoajan aitoudesta ja luotettavuudesta annettujen yhteystietojen, alan järjestöjen ja viranomaisten avulla. Tarjouksen ehtoihin tulee tutustua huolella ja pyytää kaikki asiaan liittyvät dokumentit kirjallisina. Jos tarjouksesta ei ole julkaistu Ratan hyväksymää esitettä, siihen tulee suhtautua tavanomaista varovaisemmin ja huolellisemmin. Ratan hyväksymät esitteet löytyvät [Ratan Internet-sivuilta](#).

Riippumatta siitä, onko virallista esitettä saatavilla tai ei, sijoittajan tulisi aina pyrkiä selvittämään hänelle tuntemattoman yhtiön taustoja, se mitä tarkoitusta varten yhtiö kerää rahaa sekä miten se aikoo rahan käyttää. Jos vastaukset tuntuvat epämääräisiltä, vältteleviltä tai epäuskottavilta, on sijoituksen tekemistä syytä harkita erityisen tarkkaan.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Sari Helminen, puhelin (09) 183 5264.

VAROITAVIA PIIRTEITÄ

Seuraavassa on tyypillisiä piirteitä, jotka voivat liittyä petolliseen tai muutoin epäasialliseen arvopapereiden tarjoamiseen:

- Tarjotaan riskitöntä sijoitusta ja samanaikaisia huomattavia tuottomahdollisuuksia.
- Vedotaan ainutlaatuiseen tilaisuuteen, jossa sijoittajalle ei anneta juurikaan aikaa harkita tarjousta.
- Käytetään pyramidirakennetta esimerkiksi verkostomarkkinoinnissa, jossa tavoitteena on kerätä varoja verkoston pienelle kärkijoukolle. Kun uusien sijoittajien hankkiminen tyrehtyy, koko rakennelma hajoaa.
- Laaditaan virallisennäköisiä esitteitä ja asiakirjoja ilman, että saatavilla on myös viranomaisen hyväksymä esite.
- Arvopaperin tarjoajasta ei ole saatavilla virallisia tietoja, esimerkiksi yhteystiedot puuttuvat kokonaan tai ovat puutteellisia.



VALUUTAKAUPPOJEN SELVITYSRISKIT PIENENTYNEET

Rahoitustarkastus (Rata) teki loppuvuodesta 2003 valuuttakaupan selvitysriskien seurantatarkastukset keskeisiin pankkeihin. Seurantatarkastukset olivat jatkoa vuosina 1997 ja 2000 yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tehdyille tarkastuksille, jotka olivat osa kansainvälistä strategiaa supistaa valuuttakaupan selvitysriskiä¹.

Seurantatarkastusten tavoitteena oli selvittää mahdollisia muutoksia selvitysriskin määrittelyssä, mittaamisessa, järjestelmissä ja seurannassa sekä sitä, missä määrin pankit olivat pystyneet pienentämään selvitysriskiään ja selvitysriskiä rajoittavia limiittejä.

Tarkastuksissa havaittiin, että pankit olivat supistaneet valuuttakaupan selvitysriskejä huomattavasti sekä omin toimenpitein että käyttämällä hyväkseen kansainvälisen CLS-pankin² riskienhallintapalveluita.

1) Lisää aiheesta Rata tiedottaa 2/2001.

2) Continuous Linked Settlement Bank on suurten kansainvälisten pankkien perustama pankki, joka siirtää valuuttakauppaan liittyvät valuutat osapuolten välillä yhtäaikaisesti "maksu maksua vastaan"-periaatteella.

Euroon siirtyminen ja pankkien toimenpiteet vähentäneet riskejä

Keskeisenä suomalaisten pankkien selvitysriskien supistumiseen vaikuttaneena tekijänä on ollut euroon siirtyminen, jonka vaikutukset näkyivät seurantatarkastuksessa edellistä tarkastusta selvemmin.

Pankit ovat myös omin toimenpitein pienentäneet selvitysriskiä muun muassa alentamalla valuuttakaupan vastapuolille asettamia limiittejä. Limiitit ovat kuitenkin osalla pankeista edelleen suhteellisen suuria niiden riskinkantokykyyn verrattuna. Useimmilla pankeilla riskien keskittyminen on vähentynyt, mikä pienentää systeimiriskin uhkaa kriisitilanteissa.

Suomalaiset pankit ovat myös onnistuneet lyhentämään selvitysriskin kestoa, joka on nykyisin yhdestä kahteen päivään. Selvitysriskiä ei edelleenkään pystytä seuraamaan tunnin tarkkuudella, toisin kuin suurimmissa ulkomaisissa pankeissa. Tosin tähän ei suomalaisissa pankeissa valuuttakaupan volyymien pienuuden vuoksi nähdä tarvettakaan.

Jo kaksi suomalaista pankkia on liittynyt CLS-pankin palveluiden käyttäjäksi, mikä on selvästi supistanut niiden selvitysriskiä. Muissa pankeissa tarvetta liittyä CLS-pankkiin arvioidaan säännöllisin väliajoin. On odotettavissa, että pankkien selvitysriskit pienenevät edelleen sitä mukaa kun CLS-pankki ottaa käyttämiinsä selvitysvaluuttoihin mukaan lisää merkittäviä valuuttoja.

Selvitysriskit yhä varsin suuria

Valuuttakaupan selvitysriskin supistuminen on vähentänyt suomalaispankkien häiriöalttiutta ja kansainvälisen valuuttamarkkinahäiriön tai maksuvalmiushäiriön uhkaa. Pankit voisivat kuitenkin edelleen pienentää limiittejään ja selvitysriskiään. Rata suosittaakin, että pankit jatkaisivat selvitysriskin supistamiseen tähtääviä toimia. Rata jatkaa pankkien valuuttakaupan selvitysriskin hallinnan valvontaa ja tarkastaa jälleen lähivuosina pankkien toimet selvitysriskin pienentämiseksi.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Matti Lukka, puhelin (09) 183 5211.



MIKÄ ON VALUUTTAKAUPAN SELVITYSRISKI?

Kansainvälisen järjestelypankin (BIS, The Bank for International Settlements) määritelmän mukaan valuuttakauppaa käyvän pankin selvitysriskillä tarkoitetaan riskiä, joka syntyy silloin, kun pankki ei voi yksipuolisesti peruuttaa myymänsä valuutan maksumääräystä, ja päättyy silloin, kun pankki saa tiedon ostamansa valuutan saapumisesta tililleen.

Pankkien valuuttakauppojen selvitysriskit kasvoivat 1990-luvun alussa valuuttakauppojen suurten volyymien myötä huomattaviksi ja aiheuttivat keskuspankeissa huolta kansainvälisten rahoitus- ja valuuttamarkkinoiden vakaudesta häiriötilanteissa. Tämän seurauksena G10-maiden keskuspankit sopivat vuonna 1996 strategiasta, jonka mukaisesti pankkien toivotaan supistavan selvitysriskiään huomattavasti.



PANKIT KEHITTÄVÄT JATKUVUUSSUUNNITTELUAN

Rahoitustarkastus (Rata) aloitti loppuvuodesta 2002 pankkien jatkuvuussuunnitelmien tarkastamisen. Tarkastuksia jatkettiin vuosina 2003 ja 2004. Tavoitteena oli selvittää pankkien jatkuvuussuunnittelun ja tietojärjestelmien toipumissuunnittelun organisointia ja yleisperiaatteita sekä jatkuvuussuunnitelmien laatimisprosessia. Lisäksi tarkastettiin tärkeimpien liiketoiminta-alueiden jatkuvuussuunnitelmat¹.

1) Tarkastuksiin eivät sisällyneet valmiuslain edellyttämät poikkeusolojen valmiussuunnitelmat.

Suunnitelmat vielä osin kesken

Ratan tarkastukset osoittivat, että pankit kiinnittävät aikaisempaa enemmän huomiota jatkuvuussuunnitteluun muun muassa käynnistämällä uusia jatkuvuussuunnitteluprojekteja ja päivittämällä vanhoja jatkuvuussuunnitelmiaan. Pankkien työ on kuitenkin osittain vielä kesken.

Rata havaitsi tarkastuksissa, etteivät jatkuvuussuunnitelmat olleet riittävän tarkkoja, ja että niiden tulisi ohjata paremmin toimintaa mahdollisissa häiriötilanteissa. Pankeille painotettiin erityisesti sitä, ettei jatkuvuussuunnittelu ole kertaluonteinen projekti vaan jatkuva prosessi ja osa valvottavan riskienhallintaa.

Tarkastuksissa havaittiin puutteita muun muassa pankkien jatkuvuussuunnittelun koordinoinnissa ja ohjeistuksessa, tehtävien vastuutuksessa sekä yksittäisten jatkuvuussuunnitelmien testaamisessa. Pankin ylimmässä johdossa ei kaikissa tapauksissa ollut jatkuvuussuunnittelulle vastuuhenkilöä, eikä jatkuvuussuunnittelun periaatteita ja strategioita aina viety ylimmän johdon päätettäväksi.

Jatkuvuussuunnittelu on osa riskienhallintaa

Myös jatkuvuussuunnittelun kytkeminen pankin riskienhallintaan oli eräissä tapauksissa puutteellista: jatkuvuussuunnittelu nähtiin enemmän tietotekniikka- tai tietoturvallisuusasiana kuin luonnollisena osana liiketoimintaa ja riskienhallintaa. Jatkuvuussuunnitelmien päätarkoituksena on kuitenkin turvata liiketoiminnan jatkuminen. Esimerkiksi Baselin pankkivalvontakomitean suosituksessa² jatkuvuussuunnittelu (contingency planning) on yksi operatiivisten riskien hallinnan peruselementeistä.

Rata haluaa korostaa, että liiketoimintojen jatkuvuussuunnittelussa on kyse ennen kaikkea varautumisesta pankin keskeisten liiketoimintojen merkittäviin uhkiin ja toimintamallien laatimisesta näiden uhkien varalle. Tietotekniikan varajärjestelyt, varautuminen erilaisiin tietotekniikan häiriöihin ja tietojärjestelmien toipumissuunnitelmien laatiminen ovat toki myös olennainen osa pankkien jatkuvuuden turvaamista.

Rahoitustarkastus ei ole ennen vuotta 2002 tarkastanut pankkien jatkuvuussuunnittelua kokonaisuutena. Jatkuvuusteema on kuitenkin huomioitu osassa muita tarkastuksia, erityisesti maksujärjestelmätarkastuksissa.

Rahoitustarkastus on koonnut valvottavien jatkuvuussuunnittelulle asettamansa edellytykset valmis-
teilla olevaan operatiivisten riskien hallinnan standardiin.

Lisätietoja antaa
pankkitarastaja Markku Koponen, puhelin (09 183 5226).

2) Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk. February 2003.



MITÄ ON JATKUVUUSSUUNNITTELU?

Jatkuvuussuunnittelussa³ varaudutaan organisaation liiketoimintojen merkittäviin uhkiin. Sen avulla yritys tai muu organisaatio varmistaa, että se pystyy jatkamaan keskeisiä liiketoimintojaan mahdollisimman pienin menetyksin siinä tapauksessa, että toiminta häiriintyy jonkin sisäisen tai ulkoisen tapahtuman vuoksi.

Toimintaa häiritsevä tapahtuma voi olla esimerkiksi inhimillinen virhe, väärinkäytös, tietojärjestelmähäiriö, tietokonevirustartunta, tulipalo tai vaikkapa avainhenkilön menetys. Jos häiriötekijöihin ei ole varauduttu ennalta, ne voivat aiheuttaa merkittäviä katkoksia yrityksen toiminnassa, saada aikaan taloudellisia tappioita ja pahimmassa tapauksessa jopa johtaa yrityksen koko toiminnan loppumiseen.

Jatkuvuussuunnittelu on jatkuva prosessi, johon kuuluu muun muassa

- jatkuvuussuunnittelun periaatteiden ja ohjeiden laatiminen
- suunnitelman esimerkkirungon laatiminen
- liiketoimintayksikköjen kouluttaminen ja ohjeistus jatkuvuussuunnitelmien laatimiseen
- liiketoimintayksiköiden omien jatkuvuussuunnitelmien laatiminen
- suunnitelmien säännöllinen testaaminen ja ylläpito sekä ajantasaisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden seuranta
- jatkuvuussuunnittelun kokonaistilanteesta raportoiminen pankin johdolle.

3) Lisää aiheesta Rata tiedottaa 3/2003.



LUOTTOLAITOSTEN TILINPÄÄTÖKSET MUUTTUVAT – OSA NOUDATTA A KANSAINVÄLISIÄ IFRS-STANDARDEJA, OSA RATAN UUTTA STANDARDIA

Vuoden 2005 alussa otetaan käyttöön kansainväliset IFRS-tilinpäätösstandardit, jotka ovat vaatimuksiltaan seikkaperäisemmät ja laajemmat kuin nykyiset, kansalliseen sääntelyyn sisältyvät tilinpäätössäännökset. Niiden luottolaitosten, joiden osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena pörssissä, on laadittava konsernitilinpäätöksensä IFRS-standardien mukaisesti vuoden 2005 alusta lähtien. Ainostaan joukkovelkakirjalainoja liikkeeseen laskevat luottolaitokset siirtyvät noudattamaan IFRS-standardeja vasta vuodesta 2007 lähtien. Sen sijaan ns. ei-pörssilistatut luottolaitokset voivat laatia tilinpäätöksensä edelleenkin kansallisten tilinpäätösnormien mukaisesti.

IAS-projektit etenevät varsin hyvin

Rahoitustarkastus (Rata) on seurannut tiiviisti niiden luottolaitosten IAS-projektien etenemistä, joiden tulee laatia tilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti. Seurannan ensimmäisessä vaiheessa, joka toteutettiin vuoden 2003 loppupuolella ja vuoden 2004 alkupuolella, käytiin läpi IAS-projektien organisointia sekä IFRS-standardien vaikutuksia kirjanpidon ohjeistamiseen, tietojärjestelmiin, raportointiin ja siirtymävaiheen tulokseen ja pääomaan. Seurannan toisessa vaiheessa syksyllä 2004 arvioidaan uuden tilinpäätössäännösten vaikutusta vakavaraisuuteen, sisäisiin raportointijärjestelmiin ja liiketoimintaan.

Ratan näkemyksen mukaan luottolaitokset ovat organisoineet ja prosessoineet siirtymisen IFRS-standardien käyttöön varsin hyvin. IAS-projektien etenemistä on kuitenkin hidastanut rahoitusstandardien keskeneräisyys. IASB¹ julkaisi rahoitusinstrumenttistandardinsa joulukuussa 2003. Tähän standardiin liittyvä korkoriskin makrosuojausta koskeva osa julkaistiin maaliskuussa 2004, ja parhaillaan on lausuntokierroksella ns. fair value -optiota koskeva osuus.

Seurantahetkellä pankeilla oli rahoitusinstrumenttistandardin soveltamisessa eniten avoimia kysymyksiä mm. suojauslaskennasta ja luottokannan arvostamisesta ja etenkin järjestelmämuutoksia vaativan efektiivisen koron menetelmän soveltamisesta. Ne pankit, joilla on eläkesäitiöitä, olivat kartoittaneet eläkelaskennan muutosten vaikutukset. Sijoituskiinteistöjen arvostusperuste – hankintahinta vai käypä arvo – oli usealla vielä päättämättä. Osalla pankeista oli vielä selvittämättä vuokrasopimusten ja mahdollisten kytkettyjen johdannaisten vaikutukset sekä päättämättä esitettävän laskelman ulkomuoto.

1) *International Accounting Standards Board.*

Ratan kirjanpito- ja tilinpäätössääntelyä koskevat määräykset ja ohjeet muuttuvat

Rahoitustarkastus muuttaa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräyksensä uudeksi standardiksi vielä tämän vuoden aikana, koska tilinpäätöksen laatimista koskeva kansallinen lainsäädäntö muuttuu. Tavoitteena on, että uusi standardi astuu voimaan vuoden 2005 alusta².

Uusi standardi tulee sisältämään sekä kirjanpitoa että tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevia määräyksiä. Tilinpäätösten osalta annettavat säännökset koskevat niitä luottolaitoksia, jotka noudattavat kansallisia tilinpäätössäännöksiä. Sen sijaan toimintakertomuksen osalta standardi koskee koko luottolaitossektoria eli myös niitä, jotka laativat tilinpäätöksensä IFRS-standardien mukaisesti. Ratan tavoitteena on, että uusi standardi takaisi rahoitussektorilla mahdollisimman pitkälle tilinpäätösten vertailukelpoisuuden.

Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat kappaleet käsittelevät yleisiä määräyksiä: esim. rahoitusinstrumenttien käypään arvoon kirjaamista, arvostusta ja jaksotusta; luottojen arvostamista; konsernitilinpäätöksen laatimista, tasetta ja tuloslaskelmaa ja niiden liitetietoja sekä osavuositarkastusta. Koska IFRS-luottolaitokset laativat myös rahoituslaskelman, ehdotti IAS-sääntelyryhmä³ sen laatimista muille luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityksille viimeistään vuoden 2007 alusta. Tätä koskevan tarkemman standardin osan Rata antaa myöhemmin.

IASB:n antamat ja EU:n hyväksymät IFRS-standardit eivät sisällä toimintakertomusta koskevia määräyksiä. Tältä osin kansallisen lainsäädännön ja sen perusteella Rahoitustarkastuksen antamat toimintakertomusta koskevat määräykset tulevat koskemaan myös IFRS-luottolaitosten toimintakertomuksia. IAS-sääntelyryhmän esityksen mukaan toimintakertomuksessa annetaan tietoa riskienhallinnasta ja vakavaraisuudesta sekä kuvataan taloudellista kehitystä tunnuslukuin.



2) Tällä hetkellä EU:n komissio ei ole vielä hyväksynyt määräyksiä IAS 32 ja IAS 39. Kansallisen lainsäädännön muutoksia koskeva hallituksen esitys on valmisteilla.

3) IAS-sääntelyryhmä oli kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä, joka teki esityksen kesäkuussa 2003 siitä, kuinka EU:n tilinpäätösnormistoa koskeva kehitys (IAS-asetus, fair-value direktiivi ja modernisointidirektiivi) sisällytetään Suomen lainsäädäntöön.

Lisätietoja antaa

tilinpäätösasiantuntija Virpi Virkkunen, puhelin (09) 183 5355.



EU-KOMISSIION ASETUS LAAJENTAA ESITTEEN SISÄLTÖVAATIMUKSIA

Huhtikuun lopussa annettu esitedirektiivin täytäntöönpanoa koskeva komission asetus määrittää erityyppisiä arvopapereita ja liikkeeseenlaskijoita koskevien esitteiden vähimmäisvaatimukset. Suurimmat muutokset kohdistuvat taloudelliseen informaatioon. Esimerkiksi liikkeeseenlaskijan taloudellista ja rahoitusasemaa on analysoitava esitteessä laajemmin.

Asetus myös velvoittaa liikkeeseenlaskijan laatimaan kahden viimeisen vuoden tilinpäätökset niiden laadintaperiaatteiden mukaisesti, joita se tulee jatkossa noudattamaan. Esimerkiksi listautuvan yhtiön, joka on aiemmin laatinut tilinpäätöksensä kansallisten tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden mukaisesti mutta joka jatkossa tulee laatimaan IFRS-tilinpäätöksen, on oikaistava tilinpäätöksensä kahdelta viimeiseltä vuodelta IFRS-periaatteiden mukaisiksi.

Esitedirektiivi mahdollistaa sen, että yhdessä jäsenvaltiossa hyväksytyllä esitteellä saa yksinkertaisella ilmoitusmenettelyllä tarjota arvopapereita koko EU:n alueella. Jotta esitevaatimuksia sovellettaisiin yhdenmukaisesti koko EU-alueella, tulisi kansallisten viranomaisten tulkita vaatimuksia mahdollisimman yhdenmukaisesti. Tästä syystä Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea CESR (Committee of European Securities Regulators) on perustanut työryhmän valmistelemaan yhteisiä tulkintoja vaatimusten soveltamisesta. Työryhmän on tarkoitus julkistaa asiasta keskustelupaperi kesäkuussa.

Vuoden 2003 lopussa voimaan tullut esitedirektiivi¹ on markkinoiden väärinkäyttödirektiivin jälkeen toinen arvopaperimarkkinoita koskeva direktiivi, josta komissio on antanut niin sanotun Lamfalussy-prosessin² mukaisesti tarkentavia säännöksiä. Esiteasetus³ pohjautuu Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean CESR:n komissiolle antamiin neuvoihin. Asetusta sovelletaan esitedirektiivin voimaan saattamiselle asetetusta määräajasta lähtien 1.7.2005.

1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/71/EY arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkistettavasta esitteestä ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta.

2) Lamfalussy-prosessissa valvontaviranomaisten yhteistyö Euroopan arvopaperivalvojen komiteassa on keskeisellä sijalla säännösvalmistelussa ja EU-säätelyn yhtäläisen tulkinnan ja täytäntöönpanon varmistamisessa. Lamfalussy-prosessista lisää Rata tiedottaa -tiedotteessa 1/2004.

3) Komission asetus (EY) N:o 809/2004 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamisen ja mainonnan osalta.

Lisätietoja Rahoitustarkastuksessa antaa
markkinavalvoja Ville Kajala, puhelin (09) 183 5226.



MARKKINOIDEN VÄÄRINKÄYTTÖDIREKTIIVI TIUKENTAA MANIPULAATIOKIELTOA

Nykyisin kurssin tahallinen vääristäminen on sanktioitu rikoslaissa, ja rangaistuksena voi olla enimmillään 4 vuoden vankeustuomio. Ehdotettujen uusien säännösten mukaan Rahoitustarkastus (Rata) voisi määrätä hallinnollisen seuraamuksen myös tilanteessa, jossa kurssien vääristyminen on seurausta sijoittajan huolimattomuudesta, ei ainoastaan tahallisesta teosta. Seuraamuksena olisi julkinen huomautus tai varoitus, mahdollisesti erityinen seuraamusmaksu. Sijoittaja voisi kuitenkin välttää syyllistymisen kurssin vääristämiseen siinä tapauksessa, että hän on toiminut erikseen hyväksytyjen markkinatapojen mukaisesti.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitea CESR (Committee of European Securities Regulators) on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on koota ja verrata jäsenmaissa jo nykyisin käytössä olevia markkinatapoja, joihin liittyy manipulatiivisia piirteitä mutta jotka silti voidaan katsoa hyväksytyiksi. Hyväksyttävät markkinatavat voivat poiketa toisistaan jäsenmaiden kesken: kussakin jäsenvaltiossa toimiva viranomainen määrittää itse ne markkinatavat, joita se pitää hyväksyttävänä. Kaikki hyväksyttävät markkinatavat tullaan julkistamaan, mutta ne eivät ole jäsenmaita sitovia. Vakavimmat kurssin vääristämiseen pyrkivät menettelyt säilynevät kuitenkin tulevaisuudessakin kaikissa jäsenmaissa rikosoikeudellisesti rangaistavina.

Uuden direktiivin edellyttämät sääntömuutokset tulevat voimaan lokakuussa 2004. Valtiovarainministeriössä valmistellaankin parhaillaan direktiivin nojalla annettavaa lakiesitystä.

Lisätietoja Rahoitustarkastuksessa antaa
markkinavalvoja Laila Hietalahti, puhelin (09) 183 5244.



MITÄ ON KURSSIMANIPULAATIO?

Kurssimanipulaatiossa tavoitteena on taloudellisen hyödyn hankkimistarkoituksessa suoraan tai välillisesti vaikuttaa arvopaperin hintaan nostamalla, laskemalla tai ylläpitämällä arvopaperin kurssia. Siihen liittyvät toimet poikkeavat usein menettelytavoiltaan tai sisällöltään tavanomaisesta markkinakaupasta, tiedottamisesta arvopaperimarkkinoilla ja arvopaperimarkkinoilla noudatettavasta hyvästä tavasta. Kurssien vääristäminen on siten usein moitittavaa sekä toiminnan tarkoituksen että toimintatavan näkökulmasta.

Rahoitustarkastus (Rata) tutkii kurssimanipulaatioepäilyjä pyytämällä markkinoilla toimivilta välittäjiltä ja sijoittajilta selvityksiä kauppajen ja toimeksiantojen sisällöstä ja taustoista. Se on yhteydessä myös pörssiin tarvittavien kaupankäyntitietojen saamiseksi. Tutkimusten seurauksena Rata voi antaa osapuolille huomautuksia ja törkeimmissä tapauksissa viedä asian poliisin tutkittavaksi.

Suomessa rikostuomioon johtaneet manipulaatiotapaukset ovat tyypillisesti olleet osakkeen hinnan keinotekoista nostamista tai laskemista lyhyessä ajassa, jopa muutamien sekuntien sisällä. Nostot ja laskut on tehty sallittujen, pörssin säättämien hintavaihtelurajojen puitteissa mutta siten, ettei muille markkinoilla toimiville ole käytännössä annettu mahdollisuutta osallistua kauppaan. Tällaisen "hinnanavausoperaation" jälkeen välittäjä on tehnyt arvoltaan tai kooltaan suuren sisäisen kaupan avaamallaan hintatasolla ja poistunut sitten markkinoilta. Osakkeen hintataso on operaation jälkeen palautunut lähtötasolle.

Helsingin Pörssissä otettiin vuonna 2002 käyttöön niin sanotut hintarajattomat blokkikauppasäännöt. Nämä säännöt sallivat julkisessa kaupankäynnissä vapaan hinnanmäärityksen joko sellaisille osakeerille, joiden arvo on vähintään miljoona euroa ja jotka vastaavat vähintään 2:ta prosenttia osakepääomasta, tai osakeerille, jotka ovat arvoltaan vähintään 10 miljoonaa euroa.

Kansainvälisesti tunnetut keinot käytössä myös Suomessa

Rahoitustarkastus on selvittänyt myös paljon muita, ennen kaikkea kauppajen ajoitukseen liittyneitä manipulatiivisia toimia. Suurin osa on kansainvälisesti tunnettuja tapoja, joilla on vakiintuneet englanninkieliset nimityksensä. Yleisimpiä näistä ovat "marking the close"- ja "painting the tape" -tyyppiset toimet, joilla vaikutetaan päätöshintaan tai annetaan vaikutelma lisääntyneestä kysynnästä tai tarjonnasta.

"Marking the close" viittaa menettelyyn, jossa osakkeilla tai johdannaissopimuksilla toteutetaan kauppa hetkeä ennen kaupankäynnin sulkeutumista aiemmasta kurssitasosta poikkeavaan hintaan. "Painting the tape" on samankaltaista toimintaa, johon liittyy usein myös "wash sales"- ja "improper matched orders" -toimina tunnettuja tapoja. "Wash sales" -kaupassa osakkeen todellinen omistus ei muutu vaan kauppa toteutetaan joko siten, että sekä ostaja että myyjätahot ovat samoja, tai siten, että ostaja ja myyjä toimivat yhteistyössä ja antavat samanaikaisesti vastaavilla ehdoilla vastakkaiset toimeksiannot (ns. improper matched order).

"Pumping and dumping" -tyylisessä toiminnassa ostetaan yksikköhinnaltaan usein edullisia osakkeita nouseviin hintoihin. Kyseessä on yleensä epälikvidi osake, jonka hintatasoa on helppo manipuloida. Myyjinä ja ostajina ovat samat henkilöt, jotka saavat toimillaan osakkeen hinnan nousemaan. Niin sanotussa pumping-vaiheessa yhtiöstä julkistetaan positiivisia artikkeleita ja analyysejä esimerkiksi Internet-sivuilla. Kun riittävä kysyntä on luotu, manipuloija myy osakkeet korkeaan hintaan uusille sijoittajille. Tämän dumping-vaiheen jälkeen osakkeet useimmiten menettävät lähes täysin arvonsa.

Manipulaatiota saattaa liittyä myös eri arvonlaskentahetkiin. Tällöin manipulatiivisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan indeksien, johdannaissarjojen, omaisuudenhoitosalkkujen tai rahastojen arvoon.

Likviditeettiin liittyvää manipulointia on myös likviditeetin "kuivaus", jossa manipuloija määräävää markkina-asemaansa hyväksi käyttäen pystyy vaikuttamaan arvopaperin kysyntään tai tarjontaan ("corner"- ja "squeeze"-menettelyt). Manipulointitapoja on toki lukuisia muitakin. Tässä on esitelty niistä vain tavallisimmat.

Lisätietoja antaa
markkinavalvoja Laila Hietalahti, puhelin (09) 183 5244.



TAPAHTUMAKATSAUS

RATAN TUTKIMAT EPÄILLYT ARVOPAPERIMARKKINOIDEN VÄÄRINKÄYTTÖTAPAUKSET

| | 1999 | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | Tilanne 1.6.2004 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|---------------------|
| Tutkittu yhteensä | 42 | 38 | 38 | 65 | 57 | 46 |
| Keskeneräiset | | | | | | 20 |
| Sisäpiirintiedon väärinkäyttö | 27 | 25 | 23 | 24 | 28 | 18 |
| Kurssimanipulaatio | 6 | 6 | 4 | 11 | 11 | 9 |
| Tiedonantovelvollisuus | 7 | 5 | 10 | 30 | 18 | 16 |
| Muut | 2 | 2 | 1 | 0 | 0 | 3 |
| Tutkintapyyntö poliisille | 9 | 11 | 7 | 6 | 7 | 5 |
| Huomautuskirje | 0 | 1 | 2 | 7 | 10 | 6 |

Ratalla on ollut vuoden 2004 aikana tutkinnassa yhteensä 46 epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta, joista 20 on kesken.

Tutkituista tapauksista Rata on antanut kuusi epävirallista huomautusta sekä lähettänyt poliisille esitutkintaan viisi arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta. Kahdessa tapauksessa kyseessä on epäilty sisäpiirintiedon väärinkäyttö, kahdessa tapauksessa epäilty arvopaperimarkkinoita koskeva tiedottamisrikos¹ ja yhdessä tapauksessa epäilty kurssin vääristäminen, joka tehtiin lisäselvityksenä vuonna 2001 lähteneeseen tutkintapyyntöön. Epäiltyjen sisäpiirintiedon väärinkäyttötapausten sekä kurssin vääristämistapauksen osalta Rata ei voi kertoa kohdeyhtiöiden nimiä tutkinnan turvaamiseen liittyvistä syistä.

1) Katso ensimmäisen tapauksen kuvaus Rata tiedottaa 1/2004. Tietoa toisesta tapauksesta seuraavassa kappaleessa.



TUTKINTAPYYNTÖJÄ POLIISILLE

Rata on antanut poliisille esitutkintaan tapauksen, jossa Rata epäilee, että norjalainen The 5 Percent Community Invest AS -niminen yhtiö on tarjonnut arvopapereitaan yleisölle ilman arvopaperimarkkinain edellyttämää tarjousesitettä. Rata on aiemmin kehottanut yhtiötä tarjoamaan sijoittajille merkinnän perumismahdollisuuden.